

Onderwerp

Uitwerkingsagenda 2020-2025 - Omgevingsvisie FlevolandStraks

Kern mededeling:

Gedeputeerde Staten hebben de Uitwerkingsagenda 2020 - 2025 vastgesteld. De Uitwerkingsagenda laat in samenhang zien hoe de provincie Flevoland uitvoering geeft aan de ambities van de zeven opgaven uit de Omgevingsvisie Flevoland-Straks.

Aanvullend op de Uitwerkingsagenda willen we in het najaar een (zo nodig digitaal) congres organiseren om met de gemeenten en het waterschap het strategisch gesprek te voeren over de integraliteit en het regionale belang van de opgaven en hoe we daar als 'een overheid' aan willen werken.

Mededeling:

De Omgevingsvisie FlevolandStraks formuleert zeven strategische hoofdoggaven voor de lange termijn, onze stippen op de horizon. De Uitwerkingsagenda schetst de weg daar naartoe.

In februari 2019 is de eerste Uitwerkingsagenda vastgesteld. Deze Uitwerkingsagenda bevatte een overzicht met activiteiten voor 2019 om de ambities van de Omgevingsvisie een stap dichterbij te brengen. In de zomer van 2019 is een nieuw coalitieakkoord gesloten. Dat is de aanleiding geweest voor een herijking en verrijking van de eerste Uitwerkingsagenda.

In deze nieuwe Uitwerkingsagenda 2020-2025 zijn prioriteiten uit het coalitieakkoord verwerkt en zijn de teksten en activiteiten geactualiseerd en op elkaar afgestemd.

We realiseren ons dat de actualiteit, zeker nu, midden in de Corona-crisis en met een enorme woningbouwopgave, tot bijsturing en aanpassing kan leiden. Voornog leidt dit echter nog niet tot nieuwe stippen op de horizon; de door u vastgestelde Omgevingsvisie blijft het kader voor de Uitwerkingsagenda. Eventuele aanpassing van ambities of keuzes door recente ontwikkelingen zoals de Coronacrisis of de opgave "Flevoland bouwt voor Nederland" zijn in de Uitwerkingsagenda wel aangestipt, maar worden nader afgewogen bij de in het coalitieakkoord aangekondigde mintermreview in het najaar 2020. De systematiek van de Uitwerkingsagenda biedt voldoende ruimte om binnen het totale pakket accenten te (ver)leggen. Als dat ook leidt tot verschuiving van middelen zal dat in de reguliere P&C cyclus aan u worden voorgelegd.

Bij de in het coalitieakkoord aangekondigde midtermreview kan de afweging plaatsvinden over een meer fundamentele aanpassing van ambities of keuzes. Naar verwachting zal dan ook meer zicht zijn op de lange termijn effecten van de Coronacrisis en de keuzes in de woonopgave.

Belangrijk uitgangspunt van de Omgevingsvisie is dat de uitvoering samen met partners wordt gedaan. Voor de meeste opgaven wordt dit al volop gedaan en zijn zowel gemeenten en waterschap als andere partners betrokken bij de uitwerking. De grote transities laten zien dat een integrale, gebiedsgerichte aanpak nodig is. Gedeputeerde Staten hebben in de ontmoetingen met de colleges van de 6 gemeenten in Flevoland gesproken over een strategische agenda voor de toekomst. Als lokale overheden staan wij voor een goede dialoog met de inwoners van onze mooie provincie. De Omgevingswet eist een integrale aanpak met

Registratienummer

2600140

Datum

26 mei 2020

Afdeling/Bureau

SENB

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Smelik, C.W.

**Ter kennisname aan PS en
burgerleden**

gelijkwaardige en evenredige belangenafweging met alle stakeholders van overheid, burgers en marktpartijen. Daar past bij dat wij als lokale overheden goed spreken over de verschillende belangen. Het betekent ook kiezen voor samenwerking tussen overheden, anders gezegd: het werken als één overheid.

Aanvullend op de Uitwerkingsagenda willen we in het najaar een (zo nodig digitaal) congres organiseren om met de gemeenten en het waterschap het strategisch gesprek te voeren over de integraliteit en het regionale belang van de opgaven en hoe we daar als 'één overheid' aan willen werken. Dit wordt uitgewerkt in een Samenwerkingsagenda Samen maken we Flevoland, een routekaart, waarmee we op regionaal/provinciaal niveau samen werken aan gezamenlijke of regionale belangen en elkaar scherp houden over de voortgang, de focus en de gezamenlijkheid van de opgaven. Hoe we het proces om te komen tot een samenwerkingsagenda vorm geven zullen we nog verder uitwerken. We willen daar ook uw Staten actief bij betrekken.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Uitwerkingsagenda deel 2		Ja
		Ja
		Ja

Ter inzage in de leeskamer

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)

PROVINCIE
FLEVOLAND

Samen maken we Flevoland

Uitwerkingsagenda 2020-2025

OMGEVINGSVISIE
FLEVOLANDSTRAKS

Voorwoord

Strategisch

Operationeel

Governance

**2030
en verder**

Monitoring

Leren van elkaar

Voorwoord

Dit is de Uitwerkingsagenda 2020 - 2025. Deze Uitwerkingsagenda schetst het beeld en geeft de richting aan wat wij de komende jaren doen om uitvoering te geven aan de Omgevingsvisie FlevolandStraks. Want 'Samen Maken we Flevoland'.

<https://vimeo.com/410201786>

Wachtwoord: provincieflevoland

De Omgevingsvisie FlevolandStraks formuleert zeven langetermijntaken richting 2030 en verder voor Flevoland. In januari 2019 is de eerste Uitwerkingsagenda gepresenteerd. Dit was de start van de realisatiefase van de Omgevingsvisie FlevolandStraks. In deze tweede Uitwerkingsagenda 2020-2025 zijn de accenten weergegeven voor de uitvoering van de ambities voor de middellange termijn tot 2025.

Samen maken we Flevoland

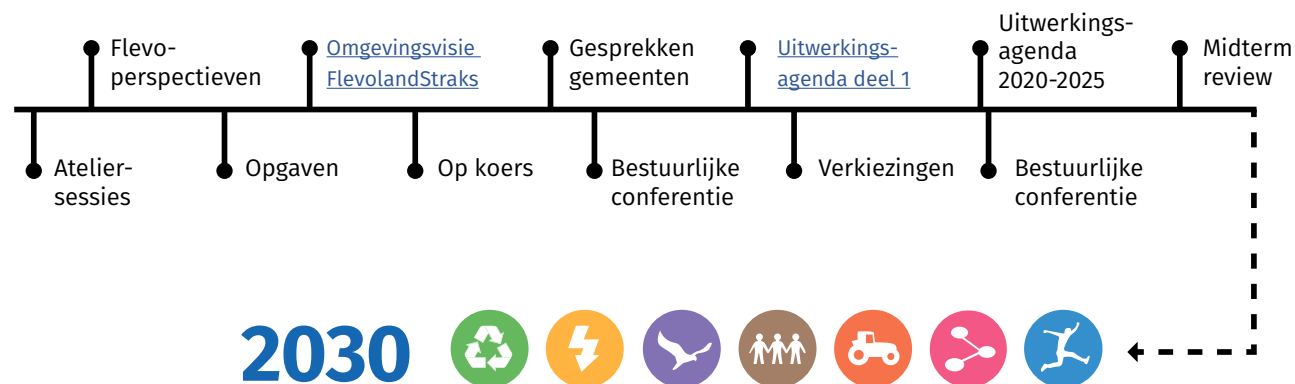
Het credo van de Uitwerkingsagenda is Samen maken we Flevoland. Vraagstukken moeten steeds vaker en steeds intensiever met partners gerealiseerd worden. De provincie is vaker deelnemer in maatschappelijke initiatieven met inwoners en bedrijven. Dat vraagt om flexibiliteit in rol, rolopvatting en samenwerkingsverbanden. Waar mogelijk sluiten we aan bij lopende processen, actuele uitdagingen en kansen die zich voordoen. De kunst is om in dit dynamische speelveld de trends, kansen en bedreigingen tijdig te herkennen en erkennen, om vervolgens actie te kunnen ondernemen als het bijdraagt aan de opgaven. De Uitwerkingsagenda 2020-2025 biedt een overzicht van de activiteiten die we als organisatie hebben opgepakt en gaan uitvoeren om onze ambities te realiseren.

Waar komen we vandaan

Vanaf eind 2015 hebben we met partners gewerkt aan de totstandkoming van de zeven opgaven uit de Omgevingsvisie FlevolandStraks. Daarbij is telkens gekozen voor een werkwijze die gericht is op samenwerking en voor een aanpak die leidt tot nieuwe inzichten en oplossingen.

Actualiseren en herijken

De veranderingen in de wereld om ons heen en een nieuwe collegeperiode met nieuwe accenten waren voldoende aanleiding om dit document te vernieuwen. De

Aanleiding

veranderingen in de wereld om ons heen en een nieuwe collegeperiode met nieuwe accenten waren voldoende aanleiding om dit document te vernieuwen. Bovendien zijn recent de Coronacrisis en de woningbouwopgave twee nieuwe ontwikkelingen die sinds de vaststelling van de eerste Uitwerkingsagenda op ons af zijn gekomen.

De Coronacrisis heeft een enorme impact op onze samenleving en economie. Het raakt ons allemaal, in persoonlijke sfeer en in ons dagelijks leven. Het is niet te overzien wat dit voor ons allemaal betekent, ook voor de lange termijn. De vraag naar woningen en het beroep dat wordt gedaan op Flevoland om te bouwen voor de behoefte is ook een ontwikkeling die van grote betekenis is voor Flevoland. We zijn een jonge provincie met ruimte om te groeien, we kunnen veel aan maar zien ook de uitdagingen in wat het vraagt voor de ontwikkeling van onze samenleving en de druk op de ruimte. De bouwsector heeft het niet makkelijk met problematiek met betrekking tot stikstof, PFAS en voldoende arbeidskrachten. Naast deze uitdagingen biedt het ook kansen voor Flevoland om deze uitdagingen aan te gaan en in te zetten op een duurzame ontwikkeling van onze regio. Het vraagt van onze regio krachtige gezamenlijke inspanningen om deze doelen te realiseren.

De Omgevingsvisie FlevolandStraks is opgesteld voor de lange termijn. We houden oog voor de lange termijn; onze stippen op de horizon blijven staan, maar tegelijkertijd moeten we actief aan de slag met wat er vandaag speelt, want het is evident dat we straks voor een grote opgave staan voor een wederopbouw van Flevoland. Vanuit de geformuleerde ambities uit de Omgevingsvisie zullen we invulling geven aan onze inzet binnen de nieuwe ontwikkelingen.

Vanaf 2020 hebben we tien jaren de tijd om de doelen uit de Omgevingsvisie te realiseren. De Uitwerkingsagenda is een instrument om te bepalen of we op de goede weg zijn. Moeten we bijstellen of andere keuzes maken in ons beleid? Om te weten hoe we ervoor staan en te kunnen bijsturen waar nodig kijken we iedere twee jaar of we nog op koers zijn. In 2022 volgt een midterm review en in een nieuwe collegeperiode een tweede herijking.

Hoe we werken

Strategisch

In netwerken

Overheden, onderwijs, instellingen, bedrijven en burgers hebben allen eigen ambities voor de opgaven van Flevoland. Als provincie nemen we de verantwoordelijkheid voor ons aandeel. We hebben een prachtige positie en rol om te schakelen tussen overheidslagen en sectoren. We zoeken mogelijkheden om verbindingen aan te brengen voor een gezamenlijke aanpak van de opgaven. Dat vergt inzet en tijd, maar levert ook houdbare resultaten op. En daarom zoeken we niet alleen samenwerking met de lokale overheden en het rijk, maar investeren we in nieuwe partnerschappen, netwerken en platformen. We benutten de deskundigheid in onze samenleving en in onze provincie.

Samenwerken als één overheid

Als overheden in de regio pakken we gezamenlijk de regionale vraagstukken op. We laten dit bijvoorbeeld nu al zien in de Samenwerkingsagenda's met gemeenten en het waterschap. Op termijn streven we naar een optreden als complementair bestuur. Waar mogelijk treden we in een bepaald proces of project op als één overheid. Gezamenlijke en gelijktijdige besluitvorming horen daarbij, zoals dat is bedoeld in de Omgevingswet.

We zoeken ook de samenwerking over de regionale grenzen heen, bijvoorbeeld in de MRA en Regio Zwolle, want opgaven houden zich niet aan bestuurlijke grenzen. Samen maken we Flevoland mooier.

Omgaan met kansen

Er kunnen zich maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe opgaven voor onze samenleving en strategische kansen voordoen. We bieden ruimte voor experimenten en ruimte voor initiatieven die bijdragen aan aanpak van onze opgaven. Nieuwe wetten en regels hebben we toe te passen. We werken aan de ontwikkeling van Flevoland vanuit onze beheerstaken, wettelijke taken, gebiedsprogramma's en beleidsinstrumentarium. De Omgevingsvisie en de Uitwerkingsagenda bieden de kaders en de basis om hier wendbaar op te kunnen reageren.

Operationeel

Opgavegericht

De opgaven van de Omgevingsvisie zijn de ambities die we nastreven voor ons gebied en voor de Flevolandse. Om deze ambities te realiseren is het nodig dat we alle relevante aspecten en belangen in de aanpak en in de besluiten afwegen. Door de opgaven centraal te stellen voorkomen we dat deelbelangen overheersen en dat

maatschappelijke belangen ten koste gaan van individuele belangen. Het proces hiervoor vraagt om een kwalitatieve en een inhoudelijke afweging. Het aanreiken van alternatieven kan daarbij helpen. Bovendien willen we ruimte geven aan partners om ook hun doelen en belangen te koppelen aan onze ambities.

Flevo-principes

In de Omgevingsvisie hebben we verwoord hoe we willen werken: vanuit de Flevo-principes. Deze principes geven inspiratie voor en richting aan de uitwerking van de opgaven. De Flevo-principes gebruiken we als startpunt en passen we toe in onze activiteiten:

- Werk opgavegericht
- Verrijk met eigenheid
- Doe mee en draag bij
- Durf te vernieuwen
- Wees betekenisvol
- Mensen maken Flevoland

Hoe we werken

Governance

Sturing en bijstelling

Deze Uitwerkingsagenda 2020-2025 beschrijft wat we de komende jaren doen om de ambities te realiseren. Het is nodig om de opgaven – alle zeven anders – goed te organiseren. Aansturing, monitoring, evaluatie en tweejaarlijkse bijstelling zijn instrumenten die voortgang monitoren.

Onzekerheden: maatschappelijke ontwikkelingen

We zijn ons er van bewust dat er risico's en onzekerheden zijn die het realiseren van onze 'outcome' kunnen bemoeilijken. Maatschappelijke ontwikkelingen kunnen de zeven opgaven beïnvloeden, zoals duurzaamheid of gezondheid. Voor deze ontwikkelingen kunnen we concrete resultaten bereiken door een dergelijk thema op te pakken vanuit de opgaven.

Onzekerheden: externe ontwikkelingen

De afgelopen jaren is gebleken dat onze globalisering allerlei risico's kent die een weerslag hebben op de kansen en ontwikkelingen in onze regio. Hoe dergelijke grote vraagstukken zich verhouden tot de opgaven, of er nieuwe opgaven geformuleerd moeten worden als onderdeel van de Omgevingsvisie, is een keuze die dan voorligt.

Bestuurlijke en organisatorische risico's

De ambities zijn realistisch en haalbaar op voorwaarde dat de opgaven integraal worden aangepakt. We noemen dit opgavegericht werken. We zorgen ervoor dat de opgaven goed worden aangestuurd op alle niveaus. Daar hoort een kwalitatief proces bij waarin alle belangen integraal worden afgewogen; deelbelangen mogen niet de doorslag geven. Die afwegingen vergen onze inzet. Dit vraagt om regelmatige monitoring en bespreking van relevante risico's.

Samenwerking en onzekerheden

De Omgevingsvisie vraagt intensieve samenwerking van en met de mede-overheden om activiteiten, projecten en programma's binnen de opgaven te realiseren. Dit vraagt voortdurend om bestuurlijke en ambtelijke afstemming, sturing, programmering en verantwoording. Waar dat kan passen we bestuurlijke vernieuwing toe. Complementair bestuur en werken als één overheid is daarbij ons uitgangspunt.

Bovendien zijn we voortdurend op zoek naar nieuwe initiatieven, verbindingen en synergie tussen de diverse opgaven. Om effectief te zijn, zijn maatschappelijk draagvlak, een goede sturing op de opgaven, een eigentijdse bestuursstijl, voldoende middelen en doorzettingscapaciteit in ieder geval tot 2030 randvoorwaardelijk.

Cross-overs

De zeven opgaven hebben een eigen kleur en volgen hun eigen pad. Tegelijkertijd zijn er talloze voorbeelden van plekken waar samenhang is en waar opgaven bij elkaar komen. Die raakvlakken tussen opgaven noemen we de cross-overs. Hierna gaan we wat dieper in op een aantal van die cross-overs.

De Knardijk: een uitzonderlijk stukje Flevolandse geschiedenis in de maak

Een belangrijk hoofdstuk uit het Verhaal van Flevoland is de Knardijk. Flevolandse hechten waarde aan deze dijk. Daarom is het maatschappelijk proces Knardijk opgestart. Dit is een proces waarbij initiatiefnemers, burgers en organisaties de ruimte krijgen om hun ideeën voor een nieuwe bestemming voor de dijk in te brengen. Alle plannen die zijn ingebracht

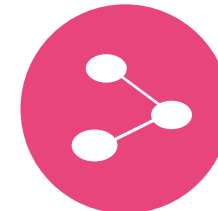
waarin erfgoed, landschapselement, recreatie, cultuur en natuur samen komen, zijn uitgedrukt in het verhaal Meer dan een dijk. Nu breekt de volgende fase van het proces aan waarin de ideeën voor fietsroutes, de werkhaven en nog veel meer worden uitgewerkt en gerealiseerd. Het belangrijkste criterium bij het maken van keuzes is dat de initiatieven de waarden op het vlak van natuur, landschap, cultuurhistorie en waterveiligheid respecteren. Al deze nieuwe initiatieven maken het verhaal van de Knardijk zichtbaar en zijn een verrijking voor het Verhaal van Flevoland.

Nationaal Pak Nieuw Land: man-made

Op de voormalige bodem van de Zuiderzee bevindt zich het Nationaal Park Nieuw Land, het jongste nationaal park van Nederland én het grootste man-made natuurpark ter wereld. We willen het Nationaal Park laten uitgroeien tot een begrip in binnen- en buitenland en versterken daarmee de bovenregionale (aantrekkings)kracht van Flevoland.

Onder onze regie werken we samen met partners: Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Stichting Het Flevo-Landschap, Gemeente Almere, Gemeente Lelystad, Rijkswaterstaat en Waterschap Zuiderzeeland. Vanuit de gezamenlijke Ontwikkelingsvisie geven investeerders en ondernemers ruimte voor nieuwe ontwikkelingen die bijdragen aan de kwaliteit van het gebied, de robuustheid van het systeem, duurzaamheid, natuurwaarden en aan de aantrekkelijkheid voor recreatie en toerisme.

Samen kom je verder: Duurzaam Door

In Flevoland wordt hard gewerkt aan het realiseren van een versnelling van de transitie naar een duurzame wereld. Soms lopen we daarbij tegen vraagstukken aan die de versnelling in de weg zitten. Om oplossingen te vinden voor de transitievraagstukken die specifiek met voedsel en circulaire economie te maken hebben, is de 'Duurzaam Door'-coalitie in

het leven geroepen. Dit is een coalitie van de gemeenten, het waterschap, IVN, NMFF, Aers, GGD, Pioniers van de Toekomst en de provincie. In de zoektochten naar oplossingen delen zij actief hun kennis met elkaar en leggen dit vast. Samen hebben zij in 2019 'bottom up' de 'Programmatische aanpak voedsel Flevoland' ontwikkeld. In dit initiatief komen de ambities voor voedsel, voeding en gezondheid in Flevoland bij elkaar.

Wat we doen

Deze Uitwerkingsagenda 2020-2025 laat zien hoe activiteiten in de zeven opgaven voor de korte, middellange en lange termijn bijdragen aan onze ambities.

De opgaven hebben een tijdshorizon van circa tien tot vijftien jaar. We willen alle opgaven uit de Omgevingsvisie stap voor stap realiseren. Dit doen we als volgt:

- We stellen een Uitwerkingsagenda op per collegeperiode met activiteiten voor het realiseren van de ambities uit de Omgevingsvisie;
- We zorgen dat de beleidsmaatregelen uit de opgaven landen in het Omgevingsprogramma en de Omgevingsverordening;
- We nemen de jaarprogrammering en financiële middelen op in de programmabegroting, verantwoording daarvan loopt via het jaarverslag;
- We monitoren de effecten, verwerken deze in een midterm review in 2021 en bepalen waar we moeten bijsturen.

Iedere opgave heeft een programmatische uitwerking met activiteiten, inspanningen, projecten en programma's. Dit maakt de verbanden zichtbaar tussen de opgaven onderling en met de provinciale structurele en wettelijke taken. Het laat zien waar kansen liggen voor een intensieve samenwerking met partners.

Tijdshorizon

In de Omgevingsvisie FlevolandStraks staan zeven opgaven van regionaal belang die richtinggevend zijn voor de provinciale inzet tot 2030 en verder. Deze Uitwerkingsagenda

heeft een horizon die gelijk loopt met het coalitieprogramma. We maken inzichtelijk welke activiteiten we oppakken op de korte en de middellange termijn. In de midterm review in 2021 beoordelen we of een actualisatie van de Uitwerkingsagenda nodig is.

De opgaven

De opgaven hebben een verschillende aanpak, die past bij de vraagstukken die voor deze opgave relevant zijn. Waar mogelijk sluiten we aan op al lopende processen. We staan open voor nieuwe inzichten en oplossingen, actuele uitdagingen en kansen.

We vinden het belangrijk dat de Omgevingsvisie blijft aansluiten bij de relevante maatschappelijke opgaven. Dit kan betekenen dat we een voorstel doen om de visie te actualiseren. Bijvoorbeeld door het toevoegen van een nieuwe strategische opgave voor de lange termijn of het aanpassen van een opgave. Hierdoor blijft de Omgevingsvisie actueel.

De opgaven kennen ieder zoals gezegd een eigen aanpak, maar we zien ook overeenkomsten. De opgaven Circulaire Economie, Landbouw: Meerdere Smaken, Krachtige Samenleving en Duurzame Energie zijn gericht op vernieuwing en ontwikkeling. De activiteiten die hiervoor in gang zijn gezet zijn onder te verdelen naar drie invalshoeken:

1. Inspiratie en richting

Het op gang brengen en verbreden van de beelden over de inhoud van de opgave en het zoeken naar een oplossing vanuit een gezamenlijke opgave.

2. Randvoorwaarden en condities

Het nader uitwerken en onderzoeken aan welke randvoorwaarden voldaan moet worden om de opgave te realiseren en waar eventuele knelpunten zitten.

3. Pilots en programma's

Het daadwerkelijk uitvoering geven aan de opgave door ruimte te bieden aan initiatieven van gebiedspartners of door als provincie en gemeenten zelf initiatief te nemen (overheidsparticipatie).

Deze invalshoeken kunnen gezien worden als fases met een logische volgorde. Tegelijkertijd is sprake van een circulair proces: ervaringen uit de pilots leiden tot nieuwe inzichten. Dit kan leiden tot het bijstellen van de richting, het aanpassen of herformuleren van de randvoorwaarden of tot verandering van werkwijze.

De opgaven Het Verhaal van Flevoland, Ruimte voor Initiatief en Regionale Kracht hebben een brede thematiek en naast de inhoudelijke component ligt er ook nadrukkelijk een accent ligt op gedrag en houding. We willen met elkaar werken op een integrale manier, samen met partners, met respect voor ieders positie, taken en (on)mogelijkheden.

In de bijlagen van deze Uitwerkingsagenda 2020-2025 is per opgave een overzicht opgenomen met activiteiten, inspanningen, projecten en programma's die we, veelal in samenwerking met gebiedspartners, oppakken om de ambities uit de Omgevingsvisie FlevolandStraks te kunnen realiseren.

Krachtige Samenleving

Bij de uitwerking van deze opgave is het accent geleidelijk op een aantal inhoudelijke lijnen komen te liggen. De twee belangrijkste zijn gezondheid en participatie (sociaal en op de arbeidsmarkt). Samen met de gemeenten brengen we in beeld wat de (maatschappelijke) opgaven op deze gebieden zijn en welke partijen hierin een rol kunnen vervullen.

Landbouw Meerdere Smaken

Het accent ligt op het ondersteunen van proeftuinen gericht op vernieuwing en diversificatie van het agrofoodsysteem. Samen met andere overheden zetten we pilots op om belemmeringen weg te nemen. We werken met kennisinstellingen aan het versnellen van kenniscirculatie.

Circulaire economie

Het accent ligt vooralsnog vooral op het samen werken, leren en ontwikkelen voor een beweging naar een meer circulaire economie. Door bijvoorbeeld te werken aan een stevig Platform Circulaire Economie en keteninitiatieven worden bedrijven, instellingen en overheden gestimuleerd om samen de volgende stappen te zetten.

Ruimte voor initiatief

Deze opgave sluit naadloos aan bij de doelstelling van de Omgevingswet: samen met gebiedspartners komen tot een moderne manier van besturen. Dit vraagt om een overheid die werkt vanuit de houding: ja, mits. Een overheid die integraal en over de grenzen van de bevoegdheden samenwerkt. Die experimenteert met nieuwe vormen van legitimatie. Ruimte voor initiatief richt zich vooral op de houding en gedrag, op samenwerking binnen en buiten de eigen organisatie en op het leren van opgedane ervaringen.

Regionale Kracht

De ontwikkeling van de regionale kwaliteit is onderdeel van het reguliere beleid. Denk aan een woonagenda, beleid voor recreatie en toerisme en de opgave Landbouw Meerdere Smaken. De essentie van de opgave Regionale Kracht is om deze kwaliteiten binnen de netwerken die de provinciegrenzen overstijgen ook een zodanige plek te geven dat Flevoland in toenemende mate een knooppunt gaat vormen op bovenregionaal niveau.

Het Verhaal van Flevoland

De inzet van deze opgave is dat de eigenheid van Flevoland de basis vormt voor alle (nieuwe) ontwikkelingen. Het verhaal over wat Flevoland uniek en bijzonder maakt willen we blijven vertellen om daarmee Flevolandse te binden.

Om dit te bereiken zetten we in op:

- Het vormgeven van ontwikkelingen vanuit het Flevolandse verhaal
- Het vertellen en uitdragen van de Flevolandse identiteit en kwaliteit.

De inhoudelijke uitwerking vindt plaats in de lijn van het reguliere beleid.

Duurzame energie

Met de ontwikkeling van de Regionale Energie Strategie zijn grote stappen gezet in het bepalen van de richting en de randvoorwaarden. Het accent ligt daar op het moment sterk op de uitvoering van de bewezen technieken. Daarnaast vinden er verkenningen plaats naar duurzame oplossingen met een langere tijdshorizon.

Wat we doen

Monitoring

Metten is weten. Om te weten of we de Omgevingsvisie realiseren zullen we de ontwikkelingen in kaart moeten brengen. Het is belangrijk na te gaan wat er speelt en of onze inspanningen de gewenste effecten hebben. Zoals we hebben afgesproken bij de vaststelling van de Omgevingsvisie monitoren en evalueren we daarom regelmatig de opgaven.

Ook is het van belang om bij het Europese en Nationale beleid aangesloten te zijn. Gezamenlijke doelen, indicatoren en meetinstrumenten kunnen daarbij helpen. De Sustainable Development Goals (SDG's) worden op alle niveaus gebruikt en lijken hier het geschikte instrument voor te zijn. De EU-kennis & innovatie & cohesie & investeringsbudgetten zijn hier op gebaseerd en het CBS de SDG's heeft omgezet naar de Monitor Brede Welvaart. Ieder jaar brengt het Rijk samen met het IPO, UvW en VNG een verslag uit over de inzet en de resultaten hiervan. Dat geeft ons inzicht in de toegevoegde waarde van de provincie en waar we aan moeten werken. Positieve elementen hieruit die belangrijk zijn voor onze identiteit en het verhaal van Flevoland als "schone lucht, rust, ruimte, natuur" kunnen we na de crisis gebruiken als basis voor de wederopbouw.

Om hier invulling aan te geven ontwikkelen we een monitor Omgevingsvisie. De voortgang van de opgaven als geheel zullen we in beeld brengen (met feiten en cijfers) door het maatschappelijk effect te monitoren. Op dit moment is dat nog niet overal mogelijk; onderdelen van een opgave worden gemeten, maar op het niveau van de opgave wordt niet alles in kaart gebracht. Daarnaast willen we meer weten en leren over de kwalitatieve factoren die van belang zijn voor het realiseren van het gewenste maatschappelijk effect. Per opgave kan de meetmethode anders zijn.

Zo werkt Duurzame Energie met een overzichtelijk aantal indicatoren en bij Circulaire Economie ligt de nadruk op het verkrijgen van meer kennis en het leren uit de pilots. Landbouw Meerdere Smaken heeft een Agro Expert Raad die adviseert over kansen voor de agrofoodsector; we volgen kansrijke ontwikkelingen en leggen deze periodiek voor aan de Expertraad voor analyse en advies. Vanuit dat inzicht willen we vervolgens de juiste richting bepalen.

Deze verscheidenheid in de opgaven brengen we bijeen in een monitor Omgevingsvisie. De samenstelling ervan kost naar verwachting twee jaar inzet.

Leren van elkaar

De eerste Uitwerkingsagenda heeft er voor gezorgd dat we ons bewust zijn van hoe we als organisatie werken aan de opgaven. We zijn op zoek gegaan naar de manier waarop we ze het beste kunnen aanpakken. Bij de opstelling van de Uitwerkingsagenda 2020-2025 hebben we gemerkt dat we nog meer ervaringen kunnen uitwisselen en van elkaar kunnen leren. Hoe werkt dat nu in de opgaven? Hoe passen we opgavegericht werken toe? Hoe zijn onze structurele en wettelijke taken verbonden aan de opgaven? Hoe benutten we initiatieven en kwaliteiten uit de samenleving? Welke rol kiezen we als provincie, als decentrale overheden? In de volgende fase stellen we voor om met een Omgevingsacademie aan de slag te gaan. Daarin kunnen we ervaringen uit de opgaven uitwisselen en experts uit de samenleving uitnodigen om ons te inspireren en proeftuinen te ontwikkelen.

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

Ruimte voor initiatief

Ambitie en doelen

Ruimte voor Initiatief wil de belofte van bestuurlijke vernieuwing waarmaken. De provincie wil ondersteunend en dienstbaar zijn aan de samenleving. Daarbij streven we na dat onze betrokkenheid van toegevoegde waarde is. Per onderwerp bekijken we met welke partners we deze opgave aanpakken. De partners krijgen binnen kaders de ruimte om hun verantwoordelijkheid naar eigen inzicht in te vullen. We hechten er belang aan om in gesprek te gaan met inwoners en maatschappelijke organisaties.

Als we in al ons handelen de maatschappelijke opgave centraal stellen, vraagt dat om een andere bestuursstijl. We moeten Ruimte voor Initiatief omzetten in daden, houding en gedrag. Deze ambitie en doelstelling hebben we vertaald naar de volgende uitgangspunten:

- We hanteren een geïntegreerde benadering per opgave, beleid en initiatief
- We besturen vanuit 'ja, mits' en in verbinding met onze omgeving
- Met onze partners vormen we een complementair bestuur en één overheid

Vanuit Ruimte voor Initiatief monitoren we rondom de opgaves continu de belangen, rolopvatting en ontwikkelingen en waar nodig stellen we onze programma's bij.

Activiteiten

R	Lijn 1: De ontwikkeling en organisatie van opgavegericht samenwerken	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
R1	We zullen onze bestuursstijl regelmatig agenderen om te bepalen hoe deze kan bijdragen aan het beginsel van "de opgave centraal". We bereiden een procesvoorstel voor om te zorgen dat opgavengericht (samen)werken in bestuur en organisatie wordt toegepast.	●	●	
R2	We organiseren periodiek een gesprek tussen (leden van) PS en GS, gericht op de onderlinge samenwerking, informatievoorziening, vertrouwen en de veranderende rollen van bestuur en politiek. Daarnaast start een proces om tot een dialoog te komen, waarbij onderwerpen inhoudelijk worden verkend door PS, GS en organisatie.	●	●	●
R3	We formuleren een samenwerkingsstrategie om met partners opgaven ter hand te nemen. Daarin wordt in beeld gebracht welke externe netwerken en processen mogelijk zijn en welke verwachtingen de provincie van de externe samenwerking heeft.		●	
R4	Met statenleden werken we het principe 'denken in belangen' en de toepassing daarvan uit.	●	●	
R5	We werken in het kader van bestuurlijke vernieuwing aan voorstellen om het dualisme interessanter maken en het politieke debat en de afweging in PS te laten plaatsvinden en organiseren daartoe activiteiten, bijvoorbeeld in de invulling van de beeldvorming.	●	●	
R6	We onderzoeken samen met (de) partners hoe de Omgevingstafel als frontoffice Omgevingswet kan worden vormgegeven om initiatieven te toetsen. We realiseren de ketensamenwerking en werken aan de ambitie om één-loket te vormen in het kader van de Omgevingswet via het platform Omgevingswet. We evalueren deze samenwerking periodiek, als eerste een jaar na in werking treding.	●	●	●

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

R	Lijn 1: De ontwikkeling en organisatie van opgavegericht samenwerken	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
R7	- We ontwikkelen gezamenlijk een instrumentarium om initiatiefnemers, burgers en maatschappelijke partners in agenderende, beleids- en uitvoeringsprocessen (participatie) te faciliteren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de in kaart gebrachte provinciale belangen. - We werken hierbij uit wat wettelijk wordt vastgelegd als het recht om uit te dagen. - We stellen voor (mogelijke) initiatiefnemers een informatiepunt in waarin algemene communicatie over vigerend beleid.	●	●	
R8	We ontwikkelen de toepassing van het cyclisch werken volgens het model van de 'big eight' in de organisatie uit, passen het toe en verbeteren dit voortdurend om opgavegericht werken te ontwikkelen. Daarbij besteden we aandacht aan aspecten als integraal werken, opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap.	●	●	
R	Lijn 2: Leren van ervaringen (organisatie, bestuur en politiek)	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
R9	- Onze stijl van besturen kan bijdragen aan de ambitie en invulling geeft aan het beginsel van "de opgave centraal". We agenderen periodiek de ontwikkeling van de bestuursstijl in het werk van de organisatie. En we organiseren rond het thema bestuursstijl een leerproces binnen de gehele provinciale organisatie, bijvoorbeeld met behulp van storytelling en externe ervaringsdeskundigen. - We zoeken concrete projecten of initiatieven binnen de opgaven die zich ervoor lenen om met deze werkwijze te experimenteren in een living lab. - We benutten hierbij de evaluatie Flevotop (2017) om tot concrete voorstellen voor PS en GS te komen.	●	●	●
R10	- We inventariseren regelmatig intern hoe in de diverse opgaven de hoofdlijnen van deze opgave worden toegepast, welke aanpak toepasbaar is, succesvol is en wat we daarvan leren. - We inventariseren eveneens best practices met regionale netwerken en aanpakken die zorgen voor nieuwe verbindingen tussen overheden en allereerste maatschappelijke partners (b.v. energietafels en platforms) en beschouwen deze als 'living lab'. Platforms LMS en CE zijn goede voorbeelden. - We organiseren een periodiek een dialoog, waarbij maatschappelijke opgaven en regionale ontwikkelingen worden besproken tussen PS, GS en de ambtelijke organisatie.	●	●	●
R11	Met collega's van binnen en buiten de provincie evalueren we hoe het principe 'ja mits' in de praktijk functioneert, welke inzichten (afgeronde) projecten opleveren en welke nieuwe werkwijzen worden geprobeerd. Daartoe organiseren we een academie / (Living Lab).	●	●	●
R12	Om het principe 'ja mits' toe te kunnen passen brengen we de (maatschappelijke) belangen die we als provincie afwegen om als overheid dienstbaar te kunnen zijn in kaart en actualiseren deze permanent.	●	●	●
R13	We evalueren een netwerkgerichte samenwerking periodiek met de partners. Daarvoor wordt een instrumentarium ontwikkeld waarbij we gebruik maken van voorbeelden die elders worden gebruikt om de netwerken te evalueren. Vanuit provinciaal perspectief wordt de focus gelegd op de vraag hoe de provincie netwerken initieert, organiseert, faciliteert, verantwoordt en welke rol of rollen zij in netwerken inneemt.		●	●

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

R	Lijn 3: Samenwerkingsagenda	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
R14	We organiseren periodiek een bestuurlijke regionale conferentie of bijeenkomst waarin de bestuurders bespreken hoe de opgaven van dit gebied zo veel mogelijk gezamenlijk kunnen worden opgepakt.	●	●	●
R15	- We leggen de interbestuurlijke samenwerking in het kader van de invoering van de Omgevingswet vast in een document Eén overheid. Daarbij hebben we aandacht voor democratische controle- en agendafunctie van PS en de gemeentelijke raden in relatie tot de bestuurlijke bevoegdheden en rollen en de (on)mogelijkheden van delegatie en mandaat bij collectieve besluitvorming. - We werken vanuit de gemeentelijke samenwerkingsagenda aan concrete samenwerkingsafspraken ten behoeve van complementair bestuur en streven naar een inhoudelijke regionale samenwerkingsagenda.	●		
R16	We versterken structureel op organisatieniveau de onderlinge relaties tussen de regionale overheden door het organiseren van werksessies om visies, rolopvattingen en sturingsprincipes uit te wisselen en te verbinden. Zie ook Lijn 2.			
R	Lijn 4: Nieuwe verbindingen	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
R17	We leggen in de participatieverordening beleid vast hoe we ruimte geven aan de inbreng vanuit de samenleving in de ontwikkeling van Flevoland. De evaluatie van de Flevotop wordt hierbij benut. We zoeken vormen van democratische legitimatie en bestuurlijke vernieuwing. Aspecten van netwerkorganisatie, responsieve overheid en participatie in het kader van Omgevingsvisie werken we daarbij uit.	●	●	●
R18	We experimenteren in het kader van bestuurlijke vernieuwing met het leggen van verbindingen met de samenleving. Voorbeelden elders kunnen daarbij inspireren: - Digitale raadpleging via een vast burgerpanel - Digitale raadpleging via een sociaal medium - Debatten in de regio - Werkbezoeken - Hoorzittingen in de staten - Rapporteurschappen	●	●	●

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

Het Verhaal van Flevoland

Ambitie en doelen

We vinden het van belang om het Verhaal van Flevoland uit te dragen. Door antwoord te geven op de vragen 'Waar komen we vandaan? Wat typeert ons?' is een Flevolandse identiteit ontwikkeld. Flevolandse zijn trots op de enorme diversiteit van hun afkomst en de verbondenheid van het wonen op nieuw land met een oude

geschiedenis. Het bewustzijn dat we samen een maatschappij opbouwen zit in ons DNA. Dit Verhaal van Flevoland mogen we met trots vertellen, zodat de Flevolandse inwoners het zich verder eigen maken en doorvertellen. De ambitie van Het Verhaal van Flevoland in 2030: "Flevoland is de kroon op de eeuwenlange Hollandse inpolderingstraditie. Een ontworpen landschap met herinneringen uit een verder verleden. Dit oorspronkelijke plan van drooglegging en inrichting is een land-

schap van wereldfaam. Het is inmiddels verrijkt met vele nieuwe idealen van inwoners en ondernemers". Het kenmerkende landschap van Flevoland kent geen gelijke onder de vierduizend polders die Nederland rijk is. Nu zit de provincie Flevoland in een nieuwe fase, een fase van transitie. De afgelopen jaren hebben we doelmatig een verdere invulling gegeven aan het Flevolandse landschap. Nu is het tijd om de grootsheid van dit imposante ingenieurslandschap van wereldfaam te koesteren.

Activiteiten

V	1. Leren van ervaringen op gebied van participierend Flevoland 'Mensen maken Flevoland' (op ruimtelijk gebied)	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
V1	Leren van de gebiedsprocessen en pop-ups, waar we met inwoners het verhaal van Flevoland hebben bepaald. En hieraan vervolg in het kader van het erfgoed programma; waar de provincie stimuleert dat het cultureel erfgoed behouden wordt, maar vooral 'zichtbaar' en/ of beleefbaar wordt gemaakt	●	●	●
V2	Leren van het proces 'Dijk van een idee' waar Flevolandse een idee tot uiting kunnen brengen. Evenals het maatschappelijke proces rond de knardijk waar initiatiefnemers binnen een concept het verhaal van de knardijk beleefbaarder maken, en waar de overheid hier in faciliteert.	●		
V	2. Gezamenlijk bepalen kern van het Verhaal van Flevoland en daarop inspiratie middels verbeelding en kennis verspreiden/creëren	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
V3	Het maken van een atlas Het Verhaal van Flevoland gezamenlijk met de gemeenten, het waterschap en natuurbeheerders, collega's (printbare PDF en digitale versie), voor het inspireren van ondernemers en professionals met de kwaliteiten en kenmerken van Flevoland.	●		
V4	Het benoemen van landschappelijk belang voor het behoud van waardevolle landschappelijke waarden en benoemen van met grote erfgoedwaarde om het erfgoed van Flevoland te behouden en het integreren van deze waarden in toekomstige plannen. Hiervoor worden landschappelijke en culturele waarden in kaart gebracht, ook op basis van input vanuit de gebiedsprocessen.	●	●	●
V5	We zetten expertisemedium opgaven op te pakken om maatwerk te kunnen leveren. Met expertise erfgoed, cultuurhistorie, landschap, verhalen van Flevolandse.	●	●	●
V6	We starten de Vernieuwend Initiatief Prijs, waarmee we een pluim uitreiken aan een inspirerend onderscheidend plan met ruimtelijke kwaliteit. Onder meer om daarmee andere te inspireren en de kwaliteiten voor het vestigen in Flevoland te laten zien.	●	●	●

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

V	3. Het vormgeven met gebiedswaarden in nieuwe projecten en het DNA daarmee zichtbaar maken en vormgeven aan nieuwe landschapsvormen	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
V7	Er wordt een nadere regel subsidie Erfgoedprogramma opgesteld, en verordening aan te passen ten behoeve van de bescherming van cultureel erfgoed.	●	●	●
V8	Het Verhaal van Flevoland komt als kernopgave in vele projecten terug door waarden herkenbaar in te zetten en het DNA van Flevoland uit te stralen binnen eigen projecten (of als partner) als: MITC, nieuwe natuur, National Park, infraprojecten, waterloopbos, schokland, oostrand, landschapskunst, het fietspadennetwerk binnen mobiliteit, vaarwegen, Batavialand, knardijk. Hier komt Het	●		
V9	We stellen een Landschapsprogramma op als integraal onderdeel van ruimtelijke ontwikkelingen, met regionale vormgevende principes voor vernieuwde landschapsvormen en binnen het huidige concept van het landschap als gevolg van strategische opgaven.	●	●	
V10	We stellen ruimtelijk/landschappelijk beleid op voor alle vormen van energieopwekking en -opslag, waarbij kansen voor de energietransitie in beeld zijn gebracht		●	
V11	We werken aan het Nationaal Park Nieuw Land, de Markerwadden, Oostvaarders oeveren, en geven daarmee actief vorm aan een nieuwe hoofdstuk van Flevoland, van land maken; building by nature.	●	●	
V12	Binnen Landbouw meerder smaken en transitie naar kringlooplandbouw, natuur inclusief onderzoeken we hoe het landschap en het Verhaal van Flevoland gaat veranderen en gaat verrijken.	●	●	●
V13	We stellen een bosstrategie op in afstemming met de Landschapsvisie en het Verhaal van Flevoland. In de Landschapsvisie onderzoeken we hoe dit het landschap gaat veranderen en verrijken.	●	●	
V	4. Het uitdragen van Het Verhaal van Flevoland in branding strategieën en profilering	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
V14	We geven uitvoering aan het Uitvoeringsprogramma R&T vanuit het identiteitskompas/brandhouse. Hieraan gekoppeld is een subsidie/stimulerings-regeling vastgesteld.	●	●	
V15	In ontwerp van het Innovatiepaviljoen op de Floriade komt het verhaal van Zuiderzeegeschiedenis terug en tijdens de Floriade wordt vanuit dit paviljoen het verhaal van Flevoland verteld.		●	
V16	We voeren de branding strategie uit, mede door een implementatieplan gebiedsbranding Flevoland om 'Het Verhaal van Flevoland' consistent en integraal te kunnen uitdragen.	●	●	●
V17	We stellen een nieuwe cultuurnota op basis van Het Verhaal van Flevoland. Er is een cultuurprofiel opgesteld in samenwerking met stakeholders om Flevoland ook op gebied van cultuur onderscheidend te laten zijn met een eigen verhaal.	●	●	●
V18	We hebben een deelname in het themajaar Ode aan het landschap van NBTC Holland, en schrijven daarvoor een Flevolandse programmering van evenementen	●	●	

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

Regionale Kracht

Ambitie en doelen

De ambitie van de opgave Regionale Kracht is in de Omgevingsvisie als volgt geformuleerd: 'In 2030 en verder heeft Flevoland een aantal voorzieningen dat op boven-regionaal niveau van een excellente kwaliteit is. Voorzieningen met een aantrekkingskracht en een reputatie die over de provinciegrenzen heen gaan.' Deze aantrekkingskracht van Flevoland willen we gebruiken en zo onze positie in netwerken verstevigen en uitbreiden.

Met de opgave Regionale Kracht versterken we de economische structuur van Flevoland. Daarmee ontstaat een grotere concurrentiekracht. Het versterken van de econo-

mische structuur leidt tot betere vestigingsplaatsfactoren en het aanbod van woon- en vrijetijdsmilieus in het stedelijke netwerk en Flevoland. Zo kunnen we inspelen op de behoeften van inwoners, bedrijven, organisaties en overheden in de daily urban systems waarvan Flevoland deel uitmaakt. Dit zijn bijvoorbeeld de Regio Zwolle, Noord-Veluwe, Regio Utrecht en de MRA. De provincie biedt voor Flevoland en de omliggende provincies ruimte en mogelijkheden op het gebied van onder andere de economie, recreatie, natuur en wonen.

We zetten samen met medeoverheden, gebiedspartners, ontwikkelmaatschappijen en belangenorganisaties in op strategische dossiers, zoals:

- Amsterdam Lelystad Airport

- Flevokust Haven
- Lelystad Airport Business Park
- Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC)
- Maritiem cluster Urk
- Almere 2.0, inclusief de ecologische schaa sprong van het Markermeer-IJmeer
- De woonagenda
- Economische ontwikkelingen als gevolg van de Coronacrisis

We benutten de specifieke mogelijkheden van onze regio. Dit geldt ook voor het Nationaal Park Nieuwland en het met inwoners en maatschappelijke organisaties versterken van de natuur in Flevoland.

Activiteiten

RK	Lijn 1: Netwerkstrategie	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
RK1	We werken aan een netwerkstrategie om onze positie in omliggende netwerken te verstevigen	●	●	●

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

RK	Lijn 2: Blauwgroen waterrijk	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
RK2	We werken samen met de gemeente Dronten en andere relevante partijen aan het verbeteren van de bereikbaarheid van Oostrand Dronten	●	●	
RK3	De projecten van het programma Nieuwe Natuur worden gerealiseerd en dragen bij aan de versterking van de kwaliteit van woon-, werk- en leefomgeving in heel Flevoland	●	●	
RK4	Bij het beheer van natuur richten wij ons op het behouden van de natuurwaarden en de beleefbaarheid hiervan. Op grond van het natuurpact is de provincie mede verantwoordelijk voor de inrichting van het Natuur Netwerk Nederland. Tevens gelden uitvoeringsopgaven in de natura 2000 gebieden waaronder Oostvaardersplassen. Op grond van de wet natuurbescherming is de provincie verantwoordelijk voor het in stand houden van (bedreigde) soorten en de biodiversiteit.	●	●	●
RK5	We voeren het beleidsplan Recreatie & Toerisme uit met de hieraan gekoppelde subsidie/stimuleringsregeling	●		
RK6	We bevorderen de toegankelijkheid van het gebied door de aanleg van fietspaden en het maaibeheer van berm- en waterplanten.			
RK7	We leveren een integrale bijdrage vanuit erfgoed, recreatie en toerisme en natuur aan de doorontwikkeling van Werelderfgoed Schokland, waarbij ook aandacht wordt besteed aan de polderpioniers			
RK	Lijn 3: Logistiek knooppunt Lelystad	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
RK8	Met het Rijk en de gemeente Lelystad streven wij naar een openstelling van Lelystad Airport in 2020. Wij zorgen voor een goede landzijdige bereikbaarheid, stimuleren en faciliteren kennisontwikkeling en innovatie op en rond Lelystad Airport (Businesspark). met Het onderzoeks- en innovatieprogramma Toekomstbestendige luchthavenomgeving en het stimuleren van de realisatie van een Airport Campus en technocampus. Wij nemen deel aan bestuurlijk overleg met het Rijk, de Omgevingsraad Schiphol en de Commissie regionaal overleg luchthaven Lelystad en nemen onze verantwoordelijkheid voor de bij ons belegde werksporen van de Alderstafel Lelystad.	●	●	●
RK9	Via de doorontwikkeling van Flevokust Haven als integrale gebiedsontwikkeling versterken we de ruimtelijke-economische structuur, de logistieke knooppunt- en schakelfunctie van Lelystad aan de oostrand van de MRA en het vestigingsklimaat van de wijdere regio.	●	●	
RK10	Met het Rijk en met regiopartijen werken we een gezamenlijke strategische agenda uit om de economische en maatschappelijke spin-off van de maritieme sector te verbreden en te verbinden aan andere domeinen (generiek, doorlopend). Specifiek gaat het daarbij om het versterken van het Maritiem Cluster Urk in de breedte om de economische structuur en de brede welvaart van Noordelijk Flevoland (Regiodeal Noordelijk Flevoland).	●	●	●
RL11	Met het MITC werken we aan een unieke samenwerking en bundeling van krachten tussen de gevestigde bedrijven in Marknesse (Koninklijke Nationale Luchtvaart en Ruimtevaart Centrum (NLR), Duits-Nederlandse Windtunnels (DNW), Rijksdienst voor Wegverkeer (RDW) en Nederlandse RPAS Test Centrum (NRTC) met een uitstekende (inter) nationale positie en bijbehorend netwerk			

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

RK	Lijn 4: Excellente woonmilieus Almere en Lelystad	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
RK12	We dragen vanuit ons partnerschap bij aan de uitwerking van de Strategische agenda Lelystad Next Level en bepalen in het kader van de samenwerkingsagenda vanuit de Omgevingsvisie waar en hoe de provincie inhoudelijk kan bijdragen aan de programmalijnen uit de agenda.		●	●
RK13	We dragen bij aan het opstellen van de Verstedelijkingsstrategie van de MRA (Metropoolregio Amsterdam) waarbij onze inbreng bestaat uit: • Het Handelingsperspectief Almere waarin we afspraken maken met het Rijk en regionale partners over de verdere ontwikkeling van Almere en de woningbouwopgave • Het onderzoek naar de ontwikkeling van Amsterdam Bay Area		●	●
RK14	Onder onze regie werken we samen met de partners aan Nationaal Park Nieuw Land op basis van de ontwikkelingsvisie met als doel de ontwikkeling van een uniek gebied dat zich kenmerkt als vogelparadijs van internationale betekenis en dat als zodanig kan worden beleefd. We laten het Nationaal Park uitgroeien tot een begrip in binnen- en buitenland.	●		
RK15	Binnen het programma Markermeer-IJmeer werken we aan de verbetering van de natuur- en waterkwaliteit in samenhang met ruimtelijk-economische ontwikkeling zoals recreatie en de IJmeerverbinding.	●	●	
RK16	De provincie stuurt op natuur die robuust en beleefbaar is. Natuur dicht bij huis levert een belangrijke bijdrage aan een excellente woonomgeving.	●	●	●
RK17	We zetten ons in voor de verbetering van het vervoer via het spoor door de volgende projecten: • We zetten ons in voor de knooppuntontwikkeling van de as Dronten-Lelystad-Schiphol (OV-knooppunten) met gemeenten, NS en ProRail • We zetten ons in voor de versterking van het spoorvervoer Lelystad-Utrecht • We dragen bij aan de Aanpak station en stationsomgeving Almere Centrum en Lelystad	●	●	
RK18	We werken aan het verbeteren van de doorstroming op de N307/Roggebotsluis door aanpassingen aan de weginfrastructuur en de waterinfrastructuur	●	●	
RK19	We stellen samen met de gemeenten een plan van aanpak op voor het verbeteren van zwakke schakels in het fiets(paden)netwerk.	●	●	
RK20	We werken aan een Human Capital Agenda waarin we inzetten op kwalitatief goed onderwijs dat aansluit bij de arbeidsmarkt.	●	●	
RK21	We voeren de Cultuurnota uit waarin langs vier lijnen wordt gewerkt rond archeologie en erfgoed, podiumkunsten, amateurkunst, bibliotheken en cultuureducatie. Binnen de provincie wordt een cultureel profiel opgesteld in samenwerking met alle stakeholders.	●		
RK22	We voeren de gemaakte afspraken RRAAM uit met inzet van het Fonds Verstedelijking Almere, op basis van meerjarenprogramma's waarin speerpuntprojecten zijn benoemd.	●	●	
RK23	Samen met het Agrofood bedrijfsleven versterken we blijvend de economie en de kenniseconomie, in het bijzonder met de kenniscampus rond stedelijke voedselvraagstukken en door het opzetten van proeftuinen in Flevoland.	●	●	

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

Krachtige samenleving

Ambitie en doelen

In 2030 en verder staat Flevoland bekend als een omgeving met uitstekende mogelijkheden voor ontplooiing, ontwikkeling en ontspanning. Het is een aantrekkelijk vestigingsgebied. We benutten het in Flevoland aanwezige talent alsmede de potentie, de kracht en het ondernemerschap van de samenleving. Bij nieuwe ontwikkelingen staat de Flevolander centraal. We volgen samen met partners de regionale sociale en economische ontwikkelingen op de voet. Zo kunnen we gezamenlijk nieuwe uitdagingen tijdig signaleren, deze op een passende wijze agenderen en bespreken met de partners.

Met Krachtige Samenleving dragen we bij aan het organiseren van een trendbreuk op het gebied van gezondheid en sociale veerkracht. We streven naar een beter opleidingsniveau, minder armoede, betere gezondheid, meer veerkracht en een hogere participatiegraad. Dit zowel wat betreft werk als andere vormen van maatschappelijke participatie van Flevolandse.

De uitdagingen in het gebied zijn complex. We hebben te maken met de afname van het aantal inwoners in de Noordoostpolder, de stedelijke ontwikkelingen in Almere en Lelystad, de dubbele vergrijzing, gezondheidsvraagstukken en de uitdagingen in de agrarische sector. Het probleem van de dubbele vergrijzing brengt vragen met zich mee: hoe vangen we de krimp op de arbeids-

markt op? En hoe organiseren we voldoende zorg op maat? Van gemeenten en organisaties die actief zijn op dit terrein vraagt dit een ambitie en het vermogen om over grenzen heen te kijken, zich te verbinden en het samenspel te organiseren. De provincie bevordert dit samenspel. Daarbij kunnen we faciliteren en stimuleren vanuit de gedachte dat sociale, economische en fysieke omgeving hand in hand gaan. Waar we een toegevoegde waarde hebben, doen we mee.

De Krachtige Samenleving raakt veel kerntaken van de provincie, maar is een domein dat vooral bij het rijk en lokale overheden is belegd.

Activiteiten

K	Programmalijn 1: Een gezond en veerkrachtig Flevoland (preventie en positieve gezondheid)	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
K1	Met het programma WEL in Flevoland zetten we in op: netwerkplatform, kennisdeling, procesbegeleiding en stimuleren onderzoek, experimenten en initiatieven die (positieve) gezondheid bevorderen.	●	●	
K2	We focussen de inzet van het jaarplan CMO op de nieuwe richting van Krachtige Samenleving, onder andere op het concept positieve gezondheid (WEL).	●	●	
K3	Omgevingswet: gezonde leefomgeving en veiligheid bekeken vanuit een integraal perspectief op gezondheid.	●	●	
K4	Sport: we zetten Sportservice Flevoland in voor het programma Positieve Gezondheid en voor onderzoek naar een beweegvriendelijke leefomgeving.	●	●	
K5	Kunst en Cultuur: aansluiting bij het sociaal domein (Kunstlink).	●	●	

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

K	Programmalijn 1: Een gezond en veerkrachtig Flevoland (preventie en positieve gezondheid)	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
K6	Voeding en gezondheid: we sluiten aan bij Floriade Werkt! en Landbouw Meerdere Smaken (LMS). Inclusief programma DuurzaamDoor.	●	●	
K7	Mobiliteit: we hebben raakvlak met het belang van toegankelijkheid OV voor participatie en zelfredzaamheid, zie programma Mobiliteit en Ruimte. Bijv. in project Doortrappen (ouderen leren en stimuleren om te blijven fietsen) en OV-ambassadeurs (drempel verlagen OV-gebruik ouderen / mensen met een beperking).	●	●	
K8	Natuur: we werken samen met IVN om de verbinding tussen natuur en gezondheid te maken in icoonlocatie voor positieve gezondheid Roggebotstaete.	●		
K	Programmalijn 2: Leefbaar Platteland	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
K9	We ontwikkelen een nieuw fonds Krachtige Samenleving, in aansluiting bij het Fonds Leefbaar Platteland (opvolger van fonds leefbaarheid landelijk gebied). -relatie met andere subsidies binnen team Samenleving en Europese fondsen (GE).	●	●	
K10	We sluiten aan bij LEADER en LMS.	●	●	
K	Programmalijn 3: Toekomstbestendige gezondheidszorg	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
K11	We voeren een actieve lobby richting Den Haag en overleg met VWS.	●	●	
K12	We onderzoeken de ontwikkeling van de zorgvraag en het aanbod in Flevoland.	●	●	
K13	We leveren een bijdrage aan het opstellen van een regioperspectief Zorg in Flevoland.	●	●	
K14	Waar nodig faciliteren/ondersteunen we pilots en innovatieve ideeën.	●	●	
K	Programmalijn 4: Arbeidsmarkt & participatie (onderdeel Human Capital Agenda)	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
K15	We verstrekken een subsidie aan de pilot Academische Verpleeg(t)huiszorg en de aanvraag fieldlab 2.0 'Zorg in de wijk' (PPS).	●	●	
K16	We gaan de inzet van CMO/ netwerk Zowelwerk verder focussen en ontwikkelen.	●	●	
K17	Economie - Human Capital Agenda: (zie programmalijn 3 - aansluiting onderwijs/ arbeidsmarkt).	●		

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

K	Overige inspanningen	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
K18	We bouwen het netwerk van de provincie (ambtelijk en bestuurlijk) uit door A) aan te sluiten bij bestaande netwerken en B) een platform te bieden en samen met partners themabijeenkomsten e.d. te organiseren of aan te sluiten bij (informele) ontmoetingen.	●	●	
K19	Regenboogprovincie / het goede voorbeeld	●	●	
K20	Jeugddebatten, democratie & educatie	●	●	
K21	Subsidierelatie met IVN en NMF	●	●	

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

Circulaire Economie

Ambitie en doelen

De Circulaire Economie biedt volop kansen voor Flevoland. Er is in onze provincie ruimte en ambitie: 'In 2030 en verder staat Flevoland bekend als de grondstoffenleverancier voor de Circulaire Economie. (Rest)stromen uit de landbouw, bedrijven en huishoudens maken we geschikt voor duurzaam (her)gebruik. Groene grondstoffen en gebruikte materialen bewerken we zodanig dat ze snel en gemakkelijk hun weg vinden naar bestaande en nieuwe afzetmarkten: in Flevoland, in Nederland en wereldwijd.

Door nieuwe – circulaire – materialen te maken, heeft de regionale economie een impuls gekregen. De agrarische sector en het bestaande bedrijfsleven profiteren hiervan. Het bewerken van (rest)stromen om te voldoen aan de marktvraag trekt nieuwe bedrijvigheid aan: innovatieve en creatieve bedrijven, adviesbureaus, maakindustrie en logistieke ondersteuning.

Als provincie stimuleren we de circulaire economische innovatie naar een afvalvrije economie in Flevoland. We zien het als onze belangrijkste rol om andere partijen in staat te stellen de kansen te pakken die de Circulaire

Economie biedt. Daarmee wordt het mogelijk om zelf meer hergebruikte materialen toe te passen en de regionale economie een impuls te geven. Zo stimuleren we de werkgelegenheid in deze kansrijke groeisector.

Om deze ambitie te realiseren werken we samen met partijen in het Platform Circulaire Economie en de daaraan verbonden 'keteninitiatieven'. Met de mede-overheden optimaliseren we de condities, bijvoorbeeld op het gebied van wet- en regelgeving en ruimtelijk beleid. Provinciale programma's en activiteiten dragen waar mogelijk bij aan de uitvoering van deze ambitie.

Activiteiten

C 1. We brengen de beweging op gang; we werken en leren samen met partners door het uitvoeren en zichtbaar maken van circulaire initiatieven		x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
C1	We organiseren bijeenkomsten voor het Platform Circulair Flevoland en jaarlijks in de Week van de CE een expeditie langs aansprekende voorbeelden.	●	●	
C2	We scouten, verkennen en stimuleren kansrijke ketens en sluiten keteninitiatieven af.	●	●	
C 2. We optimaliseren de condities om de transitie naar een circulaire economie te versnellen		x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
C3	We halen belemmeringen op c.q. gaan actief op zoek naar, en waar mogelijk nemen we deze weg in wet- en regelgeving door het inzetten van het instrumentarium van vergunningverlening, toezicht en handhaving via de OFGV en NZKG alsook provinciale beleidsregels.			
C4	We verkennen de mogelijkheden om onderwijs en arbeidsmarkt op het gebied van circulair beter op elkaar af te stemmen tbv een excellente CE kennisinfrastructuur. We nemen oa actief deel aan een 4-jarig programma van ROC Flevoland om een CE-curriculum te ontwikkelen.	●	●	
C5	We betrekken en activeren inwoners door de Natuur- en Milieufederatie Flevoland via de jaarlijkse subsidie en het programma DuurzaamDoor.	●	●	
C6	We subsidiëren/co-financieren businessontwikkeling en financiering, internationalisering en branding door Horizon gericht op CE-bedrijvigheid.	●	●	

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

C	2. We optimaliseren de condities om de transitie naar een circulaire economie te versnellen	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
C7	We brengen jaarlijks steeds beter in beeld wat de stand van zaken is van de circulaire economie in Flevoland; we sluiten aan bij nationale ontwikkelingen op het gebied van monitoring.	●	●	
C	3. We gaan actief zelf aan de slag; we willen het goede voorbeeld geven en vanuit gebiedsprogramma's en verschillende beleidsterreinen showcases ontwikkelen	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
C8	We voeren het actieplan Het goede voorbeeld uit met onder andere het Duurzaamheidsprogramma van de afdeling Infrastructuur. Daarnaast nemen we deel in MRA verband aan initiatieven uit de Roadmap en de MRA Afspraak circulair inkopen.	●	●	
C9	We verkennen kansen van pilots rondom reststromen uit afvalwater- en drinkwater en voeren deze uit.	●	●	
C10	Uitvoering geven aan de gebiedsprogramma's: • Almere 2.0: we werken binnen het sleutelproject "De Afvalloze Stad" aan het opwaarderen van reststromen, onder meer door: Transitieprogramma Stedelijke Grondstoffen, Upcycle Centrum, Competitie Upcycle City, haalbaarheidsonderzoek Praktijk- en innovatiecentrum en terugdringen Voedselverspilling. • Floriade Werkt!: we bieden mogelijkheden om innovatieprocessen en systeeminnovaties met andere sectoren zoals biobased economy, energieproductie en gezondheid toe te passen, om zo de agrofoodketen te verduurzamen en te versterken • Flevokust haven: industrieterrein met ruime mogelijkheden voor circulaire bedrijven: upcycling van groene grondstoffen, bouwmaterialen en gebruikte materialen • Lelystad Airport Businesspark: wij werken samen met de luchthaven, OMALA en andere gebiedspartijen aan een programma duurzame ontwikkeling o.m. gericht op mogelijkheden van circulariteit. • Voor het Waterlab Flevoland wordt een Interreg NWE aanvraag voorbereid (Flevoland lead partner). Voor de Waterfabriek op het Floriadeterrein wordt een Europese UIA-aanvraag voorbereid (Almere lead partner). • Het MITC faciliteert in de transitie naar andere dan fossiele brandstoffen. Elektrisch, waterstof, hybride vormen zullen getest en gevalideerd (kunnen) worden bij en op het MITC. De NLR, DNW, RDW hebben daarin al een positie.	●	●	
C11	We zetten waar mogelijk Europese middelen in voor ondersteuning van initiatieven. Daarnaast nemen we ook deel aan Europese projecten als het Interreg North-West Europa project TRANSFORM-CE gericht op hergebruik plastics.	●	●	
C12	We zetten een leeromgeving 'circulair denken en circulair doen' op voor provinciale medewerkers rondom circulaire vraagstukken.	●	●	
C13	We nemen actief deel aan het Regionaal Programma Cirkelstad gericht op klimaatneutraal en circulair bouwen binnen de MRA.	●	●	

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

Duurzame Energie

Ambitie en doelen

'In 2030 en verder staat Flevoland bekend als de provincie die draait op duurzame energie. We hebben de energietransitie slagvaardig aangepakt. Duurzame Energie staat hoog op de agenda. De ambities zijn groot. Hierbij gaat het om: minder energie verbruiken, verminderen van het gebruik van fossiele brandstoffen en toewerken naar 100% hernieuwbare energie'.

Met het Klimaatakkoord kunnen we niet meer om deze opgave heen. Flevoland is een regio met een regionale energiestrategie (RES), waarin we onze regionale bijdrage aan de nationale opgave inzichtelijk maken. Het streven

is een Flevoland dat vóór 2050 fossielvrij en CO₂-neutraal is. En vóór 2030 een energieneutraal Flevoland, inclusief mobiliteit.

We vinden het belangrijk dat de klimaatmaatregelen voor de Flevolandse haalbaar en betaalbaar zijn. Zij moeten kunnen participeren, zodat investeringen en opbrengsten in balans komen. Als overheid en als één van de grote werk- en opdrachtgevers in Flevoland willen we het goede voorbeeld geven.

Ook de Flevolandse economie heeft kansen bij de klimaatopgaven. Er is een enorme behoefte aan slimme oplossingen op diverse terreinen om de doelen uit het Klimaatakkoord te halen. Dat betekent mogelijkheden

voor bedrijven die met slimme innovaties komen. Als koploper hernieuwbare energie zien we daarvoor in Flevoland volop kansen.

Het overzicht van wat we doen aan activiteiten die bijdragen aan het Klimaatakkoord laat zien dat we veel meer doen dan alleen de activiteiten die vallen onder de opgave Duurzame Energie zoals geformuleerd in de Omgevingsvisie FlevolandStraks. De visie is immers vastgesteld voordat het Klimaatakkoord werd ondertekend. We hebben daarmee geconstateerd dat de opgave niet de volledige lading van het Klimaatakkoord dekt. Bij de volgende herziening van de Omgevingsvisie zal dit worden meegenomen.

Activiteiten

D	Flevolandse Energie Agenda (FEA)	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
D1	Flevolandse Energieagenda (programma/netwerk/kennisdeling)	●	●	

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

D	Koerslijn: Energieneutrale steden en dorpen	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
D2	Wij participeren in de Regionale Energiestrategie in het kader van de uitvoering van het klimaatakkoord	●	●	
D3	Wij adviseren de gemeenten bij het opstellen van hun warmtetransitie (van het gas af) inclusief	●	●	
D4	Geothermie en aquathermie	●	●	
D5	Wij voeren samen met partners in het gebied een gezamenlijke bewustwordingscampagne uit	●	●	
D6	Wij subsidiëren het Energieloket Flevoland	●	●	
D7	Wij subsidiëren het Expertisecentrum energietransitie Flevoland (EEF)	●	●	
D	Koerslijn: Ruimte voor Energie	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
D8	Wij realiseren -met onze gebiedspartners het Regioplan Wind: opschalen en saneren	●	●	
D9	Wij stellen de kaders voor grootschalig zon op land: mogelijk maken 1000ha zonne-energie in landelijk gebied wat door de gemeenten uitgevoerd wordt	●	●	
D10	Wij verkennen de kansen voor breder inzetten van het potentieel zon	●	●	
D11	Wij stemmen de energietransitie af met de netbeheerders : de (on-)mogelijkheden van de netcapaciteit	●	●	
D12	Inzetten op energiebesparing via de vergunning voor de bedrijven waarvoor GS bevoegd gezag is	●	●	
D13	Energie uit oppervlaktewater	●	●	
D14	We stellen samen met partners in heel Noord-Holland en Flevoland een regionaal mobiliteitsprogramma op	●	●	
D	Koerslijn: Wat je niet gebruikt, hoef je ook niet op te wekken	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
D15	Wij verkennen de mogelijkheden om de CO2 neutrale economische ontwikkeling te stimuleren	●	●	
D16	Wij zetten in op Smart Mobility en voeren het programma mobiliteit en ruimte uit	●	●	
D17	Wij participeren in de pilot waterstofbussen	●	●	

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

D	Koerslijn: Flevoland biedt kansen	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
D18	Amsterdam Lelystad Airport (Duurzame mobiliteit: ontwikkelen duurzame OV en testfaciliteiten zelfrijdend vervoer. Gelijkstroom-wisselstroomnet: Verder doorontwikkeling van het gelijkstroom-wisselstroom netwerk. Duurzaam afvalconcept: beperken van de afvalstroom. Groene grondstoffen: telen en verwerken van biobased materialen. (opmerking: aanvullende middelen via het luchthavenfonds). Bodemenergie: inzetten van bodemwarmte voor energievoorziening)	●	●	
D19	Maxima-centrale (Bij Flevokust Haven werken we samen met de Maximacentrale om innovatie te koppelen door projecten op het gebied van energievoorziening, duurzame aandrijfvormen, grootschalige duurzame energieopwekking en slimme energie-en warmtenetwerken)	●	●	
D20	Almere 2.0 (We werken binnen het sleutelproject 'De Energieneutrale Stad' aan de projecten: Energiefonds en Stad zonder Gas. Begin 2020 zijn de nieuwe sleutelprojecten voor Energy on Upcycling geconcretiseerd, als onderdeel van het nieuwe meerjarenprogramma FVA 2021-2025)	●	●	
D21	EFRO, Interreg (We steunen EFRO/Kansen voor Flevoland-projecten, waarmee we een innovatieve en duurzame impuls aan de regionale economie geven en het MKB ondersteunen. We werken aan INTERREG-projecten (innovatieprojecten en projecten ter verduurzaming van de Europese economie), waarmee we grensoverschrijdende (MKB-) samenwerking en regionale ontwikkeling bevorderen. Wij zijn partner in Het INTERREG-project EVerEnergy.	●	●	
D22	Nationaal Park Nieuw Land (de ambitie is om door duurzaamheidsaspecten integraal onderdeel te laten zijn van de ontwikkeling en exploitatie niets af te wentelen op andere gebieden of toekomstige generaties)	●	●	
D23	WUR (Wageningen University & Research)	●	●	
D24	Wij verkennen de kansen voor waterstof in de energietransitie	●	●	
D	Koerslijn: We gaan actief zelf aan de slag; we willen het goede voorbeeld geven	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
D25	We voeren het Actieplan Het goede voorbeeld uit. We doen dit door onze eigen energie op te wekken en minder energie te gebruiken. In de aankomende periode wordt besluitvorming voorbereid voor het beantwoorden van de vraag hoe de provinciale organisatie naar energieneutraliteit gaat in 2030.	●	●	

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

Landbouw Meerdere Smaken

Ambitie en doelen

Flevoland heeft een agrarische sector van wereldformaat. Van oudsher is Flevoland dé landbouwprovincie van Nederland. We zijn trots op onze boeren. Samen met hen werken we toe naar een weerbare, wendbare, duurzame agrofoodsector.

De landbouw ontwikkelt zich erg snel. 'In 2030 en verder staat Flevoland bekend om het aanpassingsvermogen van de agrofoodsector. De beste garantie om blijvend een speler van wereldformaat te zijn, is een sector met diversiteit en het vermogen om zich voortdurend te verbeter-

ren. In Flevoland vinden nieuwe ontwikkelingen, bedrijfsvormen, technieken en kennis de weg naar de praktijk.' Dit laten we in 2022 op de Floriade aan de wereld zien

Flevolandse agrarische bedrijven zijn het praktijklaboratorium. Hier brengen we innovaties in praktijk. We maken geen verschil in de soort vernieuwing, zolang die maar economisch en ecologisch duurzaam is. We willen bijdragen aan een landelijk gebied dat ook in de toekomst zich kenmerkt als een goed ingericht gebied met ruimte voor zowel een bloeiende landbouwsector als voor natuur en met uiterste zorg voor het behoud van onze waardevolle landbouwgrond.

We werken aanvullend op andere agrarische hotspots in de omliggende regio's. In Flevoland doen ontwikkelaars en agrarische ondernemers het samen. Door te doen, leren we en wat we leren vertellen we: binnen en buiten Flevoland. Daarbij zorgen we met de agrofoodsector en de medeoverheden voor optimale condities voor de landbouw: een vruchtbare bodem, schoon water, een gezond ecosysteem en een goede infrastructuur. Alleen daarmee kan de agrarische sector van Flevoland ook in de toekomst floreren.

Activiteiten

L	1. Flevolandse Agrofood Strategie	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
L1	Agro Expert raad (AER). De AER bestaat uit bestuurders en wetenschappers. De AER voert verkenningen uit, nodigt deskundigen uit en publiceert adviezen over onderwerpen die bijdragen aan een Flevolandse Agrofood Strategie.	●	●	●
L2	We geven een vervolg aan de adviezen van de AER. Bij de aanpak kijken we samen met de partners naar belangen en rollen en de mogelijkheden die het advies biedt voor de koers van de landbouw in Flevoland: meerdere smaken.	●	●	●

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

L	2. Agro Innovatiemotor	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
	Doel: Flevoland is een praktijklaboratorium voor vernieuwing en kennisdeling in de agrofoodsector. Diverse verdienmodellen komen tot ontwikkeling. Voedselsysteem verduurzaamt.			
L3	We ontwikkelen een instrumentarium voor (mede)financiering en faciliteren van initiatieven; we onderzoeken de financieringsmogelijkheden voor het toepassen van nieuwe technieken in de agrarische sector en de omschakeling naar duurzame bedrijfsvoering	●	●	●
L4	We stellen in overleg met de gebiedspartijen subsidiegelden uit POP3 beschikbaar en beoordelen aanvragen voor verbetering van bodem- en waterkwaliteit en verduurzaming van de Flevolandse landbouw. Vanaf 2020 is het budget voor POP3 uitgeput.	●		
L5	We hebben aan Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Horizon opdracht gegeven om uitvoering te geven aan de Agro Innovatiemotor. Horizon faciliteert vijf platforms en 10 proeftuinen op de thema's Voedselkwaliteit, Smart Farming, Kringloop, Korte Ketens, Natuur en landbouw. Horizon onderhoudt het netwerk en verkent kansen voor nieuwe proeftuinen. Enkele proeftuinen zijn: • Flevofood (korte keten) • Akker van de Toekomst (robotisering en strokenteelt) • Elektrofarmers: 100% eigen energieproductie en benutting (klimaattransitie) en ontwikkeling van elektrische werktuigen • Fieldlab Drones (smart farming) • Plantaardige eiwitten: sojateelt, veldbonenteelt, de aardappel(-schil) als eiwitbron en paddenstoelenteelt op agrarische reststromen. We werken hierbij steeds vanuit de gehele keten Van Boer tot Bord.	●	●	
L6	Amsterdam Lelystad Airport: We faciliteren Stichting De Lelystadse Boer bij het initiatief om het agrarisch gebied rondom de luchthaven te profileren en te ontwikkelen als de 'groentetuin van Nederland'.	●		
L7	Interreg V: We onderzoeken de best practices voor het versterken van korte ketens binnen FoodChains4Europe.	●	●	
L8	Nationaal Park Nieuw Land: we stimuleren investeerders en ondernemers binnen de Ontwikkelingsvisie van NPNL voor het gebruik van een combinatie van natuur en landbouw (met o.a. strokenteelt).			
L9	Kansen voor West II: We subsidiëren Led it be fresh: verticaal teelten met LED-verlichting.	●	●	
L10	We verkennen een proeftuin kringlooplandbouw. Door de stikstofopgave kan kringlooplandbouw een extra impuls krijgen.		●	

 Uitvoering Agro Innovatiemotor

 Meekoppelen en versterken Agro Innovatiemotor

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

L	3. Basis op orde	x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
	Doel: Flevoland heeft optimale condities voor de ontwikkeling van een diverse, duurzame, wendbare en weerbare agrofoodsector			
L11	Nieuwe Natuur: We werken aan de projecten: - G38 en Swifterpark: Boerenbedrijven in combinatie met beleefbare, toegankelijke natuur. - Voedselbossen (onderdeel Eemvallei-Zuid): Aanleggen van toegankelijk en beleefbaar voedselbos. - Pioniernatuur, Vliervelden (onderdeel Eemvallei-Zuid) - Noorderwold, Schokland, Oostkant Dronten: Projectideeën waarin de scheidslijn tussen natuur en landbouw wordt gezocht. We verkennen met de betreffende projecten de mogelijkheid tot proeftuinen LMS	●	●	
L12	NSP: we verkennen de implementatie van het nationaal strategisch programma voor uitvoering Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2021-2027.	●		
L13	NOVI Regio van de Toekomst: we verkennen de ruimtelijke impact van de actualisatie van het omgevingsbeleid		●	●
L14	Actieplan Bodem en Water: - We verkennen de mogelijkheid van een kennisfaciliteit landbouw, bodem en water - We werken aan topcondities van bodem, water en biodiversiteit door versterking van het bodem- en watersysteem, optimale condities en passend grondgebruik - We stimuleren de sector voor voortzetting projecten bodem en water	●	●	
L15	Agrarisch natuurbeheer: we werken aan de basisconditie biodiversiteit, bodem en water en aan het versterken van het netwerk in het gebied voor natuurinclusieve landbouw	●	●	
L16	We dragen bij aan de ontwikkeling van de Human Capital agenda i.s.m. onderwijsinstellingen voor de agrarische sector	●	●	
L17	We benutten de kansen binnen Landbouw Meerdere Smaken voor branding, duurzaamheidsambities, waterprogramma, Duurzaam Door en de agrofoodhub en bij de ontwikkeling van het MITC		●	●
L18	Floriade werkt!: We laten tijdens de Floriade onze innovatiekracht zien, bieden een podium aan de proeftuinen Plantaardige Eiwitten en Korte Ketens en maken afspraken met (internationale) partners over uitdagingen voor de toekomst van de agrofoodsector	●	●	

Bijlagen: Overzicht met activiteiten

L	4. (Kennis)netwerk			
		x ≤ 2020	2021-2025	x ≥ 2026
	Doel: Kenniscirculatie tussen onderzoek en praktijk versnelt binnen Flevoland en op de juiste schaal binnen de netwerken in Nederland en Europa			
L19	We verkennen de mogelijkheden voor een kennisnetwerk met diverse partners als Boerderij van de Toekomst (kringlooplandbouw), Flevocampus (feeding the city), Aeres Center of Expertise, Greenport Noord Holland Noord (smart farming), Voedsel Verbindt (relatie stad-land en verduurzaming voedselvoorziening), Synergia (robotisering), Nationale Wetenschapsagenda (strokenteelt)		●	●
L20	Noordelijk Flevoland: we stimuleren innovaties in de agrofoodsector met subsidiering van het Masterplan Agrofoodcluster. Hiermee kan het agrofoodcluster zich zelfstandig verder ontwikkelen.	●		
L21	Almere 2.0: vanuit het Fonds Verstedelijking Almere werken we aan - Flevocampus: een academische leer- en werkomgeving, gericht op feeding the city - Kennisstad Almere: het versterken van het hoger onderwijs met bij Flevoland passende lectoraten - Oosterwold: in het project stadslandbouw.	●	●	●